

Beveik pusė Lietuvos verslo paramos agentūros (LVPA) klientų yra Vilniaus apskrityje veikiančios įmonės, o klientų iš mažesniųjų Lietuvos apskričių agentūra iš viso priskaičiuoja kiek daugiau nei trečdalį. Iki 2020 metų, dabartinės ES finansinės perspektyvos periodu, LVPA investicijos technologiniams įmonių gebėjimams stiprinti Vilniaus ir Kauno apskrityse sudarė po 26 proc., Šiauliuose - 12 proc., Panevėžyje - 9 proc., Utenoje - 8 proc. Kitose apskrityse šių investicijų dalis yra dar mažesnė.

Kalbinti Panevėžio apskrities verslininkai sako, kad regionų verslo ryžtą vykdyti projektus pagal ES priemones galbūt stabdo pernelyg atsargus požiūris ar gavus paramą laukiančių išsipareigojimų baimė. Tačiau gamybos skaitmeninimui ES finansavimo paprašę įmonių vadovai teigia, kad jau dabar mato rezultatus, tad investuotų ir dar kartą, jei finansinės situacijos drastiškai nekoreguos po pandemijos stojęs sunkmetis.

Dėmesio centre - regioninės įmonės, investuojančios į skaitmeninimą

Norėdamos konkuruoti skaitmeninėje ekonomikoje, mažos ir vidutinio dydžio perdirbančios ar gamyba užsiimančios Lietuvos regionų įmonės negali sau leisti vien tik kopijuoti tai, ką daro verslo sektorių lyderiai. Jos taip pat siekia išnaudoti technologijų potencialą.

LVPA vadovo Aurimo Pautieniaus-Želvio teigimu, ketvirtosios pramonės revoliucijos dėmesio centre Lietuvoje yra sumani gamybos įmonė, veikianti regione, siekianti duomenimis grįsto verslo procesų efektyvumo, besinaudojanti robotais, jutikliais ir dirbtiniu intelektu. Tokia įmonė siekia, kad gamyba veiktų realiuoju laiku, kad duomenys būtų renkami ne rankiniu būdu, ir kad į gamybos kokybės užtikrinimo stebėjimą, problemų sprendimus produktyviai įsitrauktų darbuotojai. Tokiu būdu regione veikianti įmonė gali sistemiškai užtikrinti grįžtamąjį ryšį organizacijos viduje ir išorėje, dalijantis duomenimis su tiekėjais, klientais ir partneriais. Visa tai pagerintų tradicinę klientų ir tiekėjų patirtį, o tai savo ruožtu atvertų globalias vertės kūrimo galimybes.

„LVPA misija būti patikimu ir profesionaliu technologijų diegimo projektų valdymo partneriu, siekiančiu atrasti ir finansuoti geriausias įmonių idėjas Lietuvos regionuose. Tad skatiname mažesniuose miestuose veikiančias sėkmingas bendroves investuoti į skaitmeninimo projektus ir iki liepos 7 dienos teikti paraiškas pagal priemonę „Pramonės skaitmeninimas LT“ Nr.2“, - sako A. Pautienius-Želvys.

Po pandemijos atėjęs sunkmetis rodo, kad įmonėms reikia tęsti pradėtas atsinaujinimo veiklas, automatizuoti darbą, būti nuoseklioms transformuojantis ir orientuojantis į naudą realizavimą visoje tiekimo grandinėje. Jau dabar regionų įmonėms, aktyviai

investuojančioms į skaitmenines technologijas ir produktų kūrimo gebėjimus, ES investicijų 2020–2027 m. skirstymas į Vilniaus bei Vidurio ir Vakarų regionus bus mažiau reikšmingas, kadangi investuojantys dabar laimės daugiau ir ateityje – Vidurio ir Vakarų regionui ateityje prognozuojama didesnė paramos lėšų suma.

Norint pasiekti gerų rezultatų investuojant į technologijų diegimo projektus, būtina sutelkti dėmesį į prioritetus, pokyčio mastelį, kalbėtis su potencialiais klientais, tiekėjais ir išorės kompetentingais ekspertais, atsižvelgti į galimybes. Svarbus projektų tvarumas: greitą naujos kartos duomenimis grįstą IT sistemą reikia įdiegti saugiose, patikimose ir atspariose senosiose sistemose, taip pat svarbu sugalvoti planą, kaip padėti darbuotojams efektyviausiai naudoti naujas technologijas ir susijusias naujas metodikas.

„Nė viena gamybos įmonė nepasiekia sėkmingos skaitmeninės pertvarkos nesilaikydama apgalvoto požiūrio, kaip įtraukti darbuotojus, kuriančius pridėtinę vertę taikant technologijas kasdien“, – mano LVPA direktorius.

Įdiegus skaitmeninimą - naujos paslaugos

Atsitiktinės atrankos būdu LVPA susisiekė su Panevėžio apskrities bendrovėmis, kuriose įdiegti skaitmeninimo sprendimai. Panevėžio apskrityje pagal priemonę „Pramonės skaitmeninimas LT“ sudaryta 10 sutarčių, jų vertė siekia 16,6 mln. Eur. ES finansavimas sudaro 5,9 mln. Eur, o nuosavos įmonių lėšos – 10,7 mln. Eur.

Šios apskrities įmonių vadovų teigimu, įgyvendinti skaitmeninimo projektą pagal priemonę „Pramonės skaitmeninimas LT“ jiems užtruko nuo metų iki pusantrų. Projektai leidžia praplėsti įmonės kuriamų produktų ir paslaugų spektrą.

Daugiau nei trejus metus metalo apdirbimo srityje veikiančios bendrovės „Platinum Horse“ vadovas Raimondas Banelis teigia, kad bendrovei skaitmeninimo projektas atsiėjo daugiau nei 600 tūkst. eurų. Įmonė investavo 55 proc. reikiamos sumos, kitus 45 proc. sudarė prašoma ES investicijų suma.

„Įdiegta nauja gamybos valdymo sistema padėjo įmonei įgauti didesnę pagreitį. Sklandžiau dirbame su gamybos procesais nuo užsakymo planavimo iki atidavimo klientui, o medžiagas galime panaudoti ir antrą kartą, taip pasiūlydami papildomų paslaugų“, – paaiškina R. Banelis.

LVPA duomenimis, Panevėžio apskrityje skaitmeninimo sprendimus diegia įvairios krypties, skirtingo dydžio įmonės. Dantų technikos laboratorija „DT Artelė“ į skaitmeninimo projektą

investavo daugiau kaip 56 tūkst. Eur, atitinkamai bendrovės dalis sudarė 55 proc., kiti 45 proc. – ES investicijos. Įmonės vadovas Žydrūnas Raščius pastebi, kad atnaujinta skaitmeninė įranga, kuria naudojasi jau beveik metus, leidžia tą patį darbą atlikti dvigubai greičiau.

„Dėl sutaupytų didžiulių laiko kaštų padidinome įmonės pelningumą. Kaip natūralų skaitmeninimo ar „Industry 4.0“ aspektą išskirčiau tai, kad mums reikia mažiau žmogiškųjų resursų, kai atsirado nauji įrenginiai. Prieš tai įmonėje dirbo šeši žmonės. Dabar tą patį užsakymų skaičių atliekame trise per dvigubai trumpesnę laiką“, – pažymi Ž. Raščius.

Įsipareigojimai ES - mintys ir realybė

Lėtai besikeičiantis vadovų požiūris, nenoras pasukti įmonės vairą nauju keliu ar tiesiog atsargumas galvojant apie laukiančius įsipareigojimus, anot kalbintų įmonių atstovų, gali stabdyti regionuose veikiančių bendrovių dalyvavimą ES programose ir veiklos skaitmeninimą.

R. Banelio pasakojimu, įmonė gerai pasvėrė rizikas ir įvertino įsipareigojimus kredito įstaigai, todėl didesnių iššūkių ES investicijų projekto įgyvendinimo metu nepatyrė.

„Įdiegti įrangą užtruko laiko, reikėjo kantrybės. Kita vertus, viską atlikome gerai apgalvoję. ES paramoje aš matau teigiamą pusę. Įmonėms, kurios stengiasi dirbti našiau, ekonomiškiau, ypač jaunoms, parama yra labai svarbi“, – sako „Platinum Horse“ vadovas.

Kalbintos Panevėžio bendrovės samdė įmones, padėjusias parašyti projektą ir kuruoti jo įgyvendinimą. Tai leido procesams vykti sklandžiau. Tiesa, kai kurių įmonių vadovai mano, kad, sukaukę pakankamai patirties, kitą kartą projektą parengtų ir įgyvendintų jau savarankiškai.

Paramos siektų dar kartą

Daliai pakalbintų įmonių per LVPA įgyvendinami projektai – pirmieji žingsniai į skaitmeninimą. Kitos jau ir prieš tai diegė modernią techniką savomis jėgomis. Pasak pramoninius metalo įrengimus gaminančios įmonės „Aumeta“ vadovo Vaido Savicko, norint pelningai gyvuoti, kito kelio nėra. Be to, partneriams, klientams ir darbuotojams seni darbo metodai nebepatrauklūs.

„Aumeta“ ES investicijų programomis planavo naudotis ir ateityje, bet koronavirusas artimiausius įmonės sprendimus keičia. V. Savickas sako jaučiantis daug neapibrėžtumo iš klientų ir tai lemia gana pesimistines jo nuotaikas.

„Dėl pandemijos neatleidome nė vieno darbuotojo, į prastovas jų taip pat neišleidome. Tačiau, jei įprastai turėdavome susiplanavę darbų šešioms savaitėms į priekį, tai dabar planuojame keturioms. Tikimės, kad išibėgėjus užsienio klientų veiklai, situacija ir pas mus pagerės. Nedideles investicijas gamybai efektyvinti atliekame, tačiau didelių ES projektų šiai dienai neplanuojame“, – teigia V. Savickas.

Pandemijos padarinius mini ir R. Banelis. Jo teigimu, įmonėje „Platinum Horse“ ekonomiškai geriausiu laikotarpiu dirbo 12 darbuotojų, tačiau įsisukus sunkmečiui liko 7. Karantino laikotarpiu įmonė vykdė veiklą, bet šiuo metu stebi 30-40 proc. kritusius užsakymus. Kita vertus, tikimasi, kad tai tik laikina pauzė, kuri neturės įtakos įmonės planams ateityje dar pasinaudoti ES investicijomis.

Teikti paraiškas LVPA pagal priemonę „Pramonės skaitmeninimas LT“ Nr. 2 mažos ir vidutinės įmonės (pramonės MVĮ) gali iki liepos 7 dienos.

